

Moravská zemská knihovna v Brně

Výroční zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2008

Moravská zemská knihovna v Brně
2009

Obsah:

1. Úvod	3
2. Finanční zabezpečení výkonu regionálních funkcí	4
3. Plnění cílů regionálních funkcí stanovených Konceptí rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji na období 2006 - 2010	5
3.1 Významné události v knihovnách v roce 2008	6
3.2 Ediční činnost.....	9
3.3 Knihovní fondy	10
3.4 Vzdělávání knihovníků	10
4. Hodnocení výkonu jednotlivých regionálních funkcí a plnění standardů regionálních funkcí.....	11
4.1 Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce.....	11
4.2 Počet obsluhovaných knihoven.....	12
4.3 Poradenská a konzultační činnost	13
4.4 Statistika knihovnických činností	15
4.5 Vzdělávání knihovníků, semináře.....	15
4.6 Porady	17
4.7 Pomoc při revizi a aktualizaci knihovního fondu	18
4.8 Nákup knihovního fondu z prostředků obcí.....	19
4.9 Zpracování knihovního fondu z prostředků obcí	20
4.10 Výměnný fond	21
4.11 Cirkulace výměnných souborů	21
4.12 Servis výpočetní techniky	24
4.13 Doprava v rámci regionálních funkcí	24
5. Hodnocení ekonomických ukazatelů.....	25
5.1 Financování regionálních funkcí MZK a pověřených knihoven JMK v roce 2008	25
6. Celkové hodnocení výkonu a financování regionálních funkcí v roce 2008....	28

Přílohy:

- Krajský sumář Statistického výkazu výkonu regionálních funkcí za rok 2008
- Krajský sumář Statistického výkazu financování regionálních funkcí
- Statistický výkaz výkonu a financování regionálních funkcí MZK v roce 2008
- Komentář ke Statistickému výkazu výkonu regionálních funkcí MZK v roce 2008
- Komentář ke Statistickému výkazu financování regionálních funkcí MZK v roce 2008
- Statistické výkazy výkonu regionálních funkcí pověřených knihoven JMK v roce 2008
- Komentáře ke Statistickému výkazu výkonu RF pověřených knihoven JMK v roce 2008

1. Úvod

Z komentářů pověřených knihoven:

„Prostředky vynaložené krajem na regionální funkce, zejména na neprofesionální knihovny, jsou pro zajištění informační dostupnosti obyvatelstva důležitým a nezbytným krokem.“

„Včasné poskytování splátek z přidělené dotace na výkon regionálních služeb je velmi důležité pro chod regionu, koncepčnost vlastních činností v oblasti regionálních služeb a stabilitu počtu zaměstnanců a jejich pracovní perspektivu.“

Při zabezpečování regionálních funkcí ve veřejných knihovnách a jedním z cílů v roce 2008 bylo i nadále poskytovat odborné knihovnické, informační, poradenské a servisní služby, zkvalitnit výkon regionálních funkcí ve všech poskytovaných činnostech, zajistit jejich dostupnost všem knihovnám kraje a zlepšit provozní podmínky pro standardní výkon regionálních funkcí.

Stejně jako v předcházejících letech bylo přihlíženo k činnostem a potřebám neprofesionálních knihoven, které nemají takové zázemí (personální, technické, informační), aby mohly samy plně uspokojovat narůstající požadavky svých uživatelů. V tomto mají nezastupitelnou úlohu pověřené knihovny, které v rámci svojí metodické, vzdělávací a praktické činnosti přispívají k zabezpečování kvalitních knihovnických a informačních služeb všemi knihovnami svého regionu. Profesionálním i neprofesionálním knihovnám poskytují odbornou pomoc, napomáhají výměně zkušeností, zprostředkují informace o novinkách v oboru, poskytují podporu při zajišťování kvality a aktuálnosti knihovnických fondů. Ze strany Moravské zemské knihovny v Brně je knihovnám poskytována zejména pomoc poradenská, metodická, pravidelné zajišťování vzdělávání a aktuálních informací.

Zvýšenou pozornost věnovala Moravská zemská knihovna v Brně v roce 2008 neprofesionálním knihovnám. A to nejen na koordinační poradě profesionálních knihoven JMK v listopadu 2008 v Moravské zemské knihovně, ale zejména ve čtvrtém čísle časopisu Duha, které bylo věnováno neprofesionálním knihovnám a připraveno ve spolupráci s regionálními odděleními pověřených knihoven JMK. Důvodem tohoto zájmu bylo vydání publikace v roce 2007 *Veřejné knihovny Jihomoravského kraje : Medailonky profesionálních knihoven měst a obcí* věnované profesionálním knihovnám a současně absence stejné pozornosti knihovnám neprofesionálním.

Rok 2008 byl již čtvrtým rokem, kdy zabezpečování regionálních funkcí knihoven a jejich koordinace byla v plné kompetenci Jihomoravského kraje. Ve spolupráci s Odborem kultury a památkové péče při Krajském úřadu JMK byly připraveny smlouvy pro zajištění regionálních funkcí. Poměrně záhy začátkem roku (5. února 2008) obdržely pověřené knihovny finanční prostředky přes Moravskou zemskou knihovnu z rozpočtu Jihomoravského kraje na tzv. knihovnické činnosti. Překlenovací období od začátku roku bylo finančně pokryto zásluhou vstřícnosti a pochopení zřizovatelů pověřených knihoven, což umožnilo zajistit základní provoz regionálních oddělení a zamezit případnému snižování pracovních úvazků, což by ve svém důsledku mohlo vést k narušení plynulosti a kontinuity vykonávané práce.

Právní rámec výkonu regionálních činností v JMK byl a zůstává vymezen následujícími smlouvami:

- 1) Jihomoravský kraj a Moravská zemská knihovna v Brně uzavřely **Smlouvu o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven.**
- 2) Jihomoravský kraj, Moravská zemská knihovna v Brně a jednotlivé pověřené knihovny uzavřely **Dohodu o zajišťování výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji.**
- 3) Mezi Moravskou zemskou knihovnou a pověřenými knihovnami byla uzavřena **Smlouva o použití přidělených prostředků pro zabezpečení regionálních funkcí.** Součástí každé

smlouvy je příloha s výčtem regionálních funkcí a seznam knihoven, jimž jsou regionální funkce poskytovány.

4) Požadovaná výše dotace včetně komentáře spolu s popisem cíle podpory, na který je dotace žádána, je uvedena v **Žádosti o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje v Brně prostřednictvím Moravské zemské knihovny v Brně z Programu podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v JMK**, kterou předložily jednotlivé pověřené knihovny JMK Moravské zemské knihovně v Brně.

2. Finanční zabezpečení výkonu regionálních funkcí

V roce 2008 bylo z rozpočtu Jihomoravského kraje vyčleněno na zajištění výkonu regionálních funkcí krajské knihovny a pověřených knihoven celkem 14.405 tis. Kč, což představuje oproti minulému roku nárůst o 45.000,- Kč. Dotace byla poskytnuta dle smlouvy ve třech splátkách:

1. splátka ve výši **3,600 tis. Kč** měla být poskytnuta nejpozději do 30 dnů ode dne podpisu smlouvy. Smlouva byla podepsaná 28.1. 2008, částka byla přes MZK v Brně převedena na účty pověřených knihoven dle kopií bankovních výpisů 5.2. 2008,
2. splátka ve výši **5,402.500,- Kč** měla být poskytnuta dle smlouvy na účet MZK do 31.5. 2008. Na účty pověřených knihoven byla převedena dle kopií bankovních výpisů 29.5. 2008,
3. splátka ve výši **5,402.500,- Kč** měla být poskytnuta na účet MZK nejpozději do 25.9. 2008, na účty knihoven byla doručena dle kopií bankovních výpisů 30.9. 2008.

Průběžné, plynulé a zejména včasné zajištění finanční částky určené na zajištění regionálních funkcí se pozitivním způsobem projevilo v celkové činnosti knihoven Jihomoravského kraje a významně ovlivnilo kvalitu poskytovaných služeb i celkovou úroveň knihovnictví. Jako každoročně jsou pověřené knihovny postaveny před úkol zajistit financování prvních kalendářních měsíců. Především zásluhou vstřícného postoje jednotlivých zřizovatelů je možné v tomto překlenovacím období zabezpečit činnost regionálních oddělení. Mnohé z toho, co tak nemůže být z finančních důvodů vykonáváno začátkem roku (metodické návštěvy, revize a aktualizace fondů, nákup knih do VF), bývá zajišťováno ve větší míře během následujících měsíců.

Rozdělení dotace na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v letech 2006 – 2008

	2006	2007	2008
Městská knihovna Blansko	1 137 000	1 137 000	1 140 000
Městská knihovna Boskovice	1 045 000	1 045 000	1 048 000
Knihovna Jiřího Mahena	581 000	581 000	583 000
Městská knihovna Kuřim	2 645 000	2 645 000	2 653 000
Městská knihovna Břeclav	1 706 000	1 706 000	1 712 000
Městská knihovna Hodonín	2 043 000	2 043 000	2 049 000
Knihovna Karla Dvořáčka	1 480 000	1 480 000	1 485 000
Městská knihovna Znojmo	2 173 000	2 173 000	2 180 000
Moravská zemská knihovna v Brně	1 550 000	1 550 000	1 555 000
Celkem	14 360 000	14 360 000	14 405 000

3. Plnění cílů regionálních funkcí stanovených Konceptí rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji na období 2006 - 2010

Zabezpečování regionálních funkcí v knihovnách JMK vychází z dokumentu **Program podpory zajištění regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji**, který vymezuje a charakterizuje poskytované služby a současně stanovuje podmínky dotačního řízení. Koncem roku 2008 byla připravena ve spolupráci s pověřenými knihovnami novelizace a aktualizace Programu, která reflektuje novou situaci v evidenci knihoven a podrobněji rozpracovává podmínky a využití dotace. Cílem novelizace je schválení Programu Zastupitelstvem JMK coby závazného dokumentu také ze strany kraje.

Od roku 2006 vycházejí veřejné knihovny Jihomoravského kraje ve své činnosti a poskytovaných službách z **Koncepce rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji na období 2006–2010**. Koncepce navazuje na Koncepti rozvoje knihoven v České republice na léta 2004–2010 a jako strategický cíl rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji vytyčila:

„...zajistit všem občanům prostřednictvím knihovního systému rovný přístup k tištěným dokumentům a dalším informačním zdrojům. Usilovat o vytvoření informační infrastruktury pro výchovu a celoživotní vzdělávání, uspokojovat kulturní zájmy, výzkumnou a vývojovou činnost, naplňovat volnočasové aktivity. Prostřednictvím všech dostupných prostředků usilovat o růst vzdělanosti a celkový harmonický rozvoj každého jednotlivce.“

Jedním z cílů Koncepce, který vychází z hlavního cíle Koncepce rozvoje knihoven v České republice, je i zabezpečení regionálních funkcí. Cílem roku 2008 bylo další zkvalitňování výkonu regionálních funkcí ve všech poskytovaných službách a také případné rozšiřování okruhu těchto služeb, individuální pomoc knihovnám a získávání dalších knihoven, které by mohly tyto služby využívat, a zlepšení provozních podmínek pro jejich standardní výkon. Naplňování těchto cílů představuje ve svém důsledku cestu ke zkvalitnění a rozvoji knihovnických a informačních služeb v kraji.

V roce 2008 vykonávalo regionální funkce v 7 okresech Jihomoravského kraje spolu s Moravskou zemskou knihovnou v Brně 8 pověřených knihoven. Vzhledem k předcházejícímu roku zůstal počet knihoven, se kterými byla uzavřena **Dohoda o zajišťování výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji**, nezměněn.

K 31. 12. 2008 byly regionální služby poskytovány celkem **700 smluvním knihovnám**, což představuje oproti loňskému roku úbytek o 1,4 % knihoven.

Počet obsluhovaných knihoven v JMK

2006	724
2007	710
2008	700

Pověřené knihovny zabezpečovaly zpravidla všechny regionální činnosti. MZK v Brně vykonávala zejména poradenskou a konzultační činnost, statistiku knihovnických činností, vzdělávání knihovníků, semináře a porady. Knihovna Jiřího Mahena v Brně jako pověřená knihovna okresu Brno–město se spolu se svými 15 pobočkami soustředila při výkonu regionálních funkcí především na tvorbu výměnného knihovního fondu; jeho akvizici, zpracování, distribuci a cirkulaci.

Stejně jako v minulých letech bylo nutné zajistit financování na začátku roku. Zejména zásluhou vstřícného postoje jednotlivých zřizovatelů byly prostředky zálohovány a poskytnuty na činnost regionálních oddělení. V prvním měsíci se činnost regionálních oddělení soustředila zejména na statistiku, poradenství a konzultace. Nenakupoval se výměnný fond a neprobíhaly revize a metodické návštěvy. Služby v plném rozsahu byly poskytovány po obdržení dotace začátkem února. I přes toto krátké období bez finančních prostředků usilovaly pověřené knihovny o poskytování maximálně kvalitních služeb. Navazovaly přitom na výsledky dosažené v roce 2007 při současném úsilí získat další základní knihovny jako příjemce regionálních služeb.

Při jednáních s provozovateli knihoven zdůvodňovaly pověřené knihovny stejně jako v uplynulých letech význam evidence knihoven u MK ČR. Stav evidovaných knihoven zůstal na stejné úrovni jako v předcházejícím roce.

Velkým problémem, s nímž se pověřené knihovny každoročně potýkají, je v některých obcích pozastavení nebo dokonce rušení činnosti místních knihoven. V roce 2008 nedošlo ke zrušení žádné knihovny. Problém pozastavené činnosti zůstává i nadále pouze u malých knihoven.

3.1 Významné události v knihovnách v roce 2008

Vesnice roku 2008

V roce 2008 se přihlásilo do soutěže Vesnice roku 2008 celkem 25 obcí Jihomoravského kraje. Regionální oddělení pověřených knihoven spolupracovaly v rámci metodické pomoci s jednotlivými knihovnami s cílem napomoci jejich dobrému umístění. Současně zajistily podkladové materiály pro krajskou komisařku za SKIP paní Dagmar Marušincovou z Knihovny Karla Dvořáčka ve Vyškově.

Diplom za vzorné vedení obecní knihovny získala Obecní knihovna Mokrá-Horákov, která patří mezi profesionální knihovny okresu Brno-venkov. Knihovna má vlastní webové stránky: <http://mkmokra.unas.cz/next.htm>. Od roku 2007 působí v nové multifunkční budově přestavěné z bývalé sídlištní kotelny. Knihovna byla vybudovaná za podpory obecního úřadu a na přeměnu knihovny v kulturní, informační a zejména komunitní centrum obce má zásluhy paní knihovnice Jitka Neveselá.

Interiér Obecní knihovny Mokrá-Horákov

Obecní knihovna Mokrá-Horákov

Rekonstrukce a stěhování knihoven

V okrese Brno-město byla otevřena pobočka Knihovny Jiřího Mahena v Maloměřicích, která nahradila nevyhovující knihovnu v této části města. Vznikla přestavbou budovy bývalé mateřské školy a stala se součástí automatizované knihovní sítě KJM.

V okrese Brno-venkov byla v obci Deblín přestěhovaná knihovna do nových prostor bývalé prodejny v prostorách obecního úřadu. Slavnostní otevření proběhlo 14.5. 2008. Knihovna byla vybavena novým nábytkem, má samostatnou místnost pro děti, stanici veřejného internetu a vlastní webové stránky: <http://www.knihovnadeblin.wz.cz>. V roce 2009 uvažují o zakoupení AKS Clavius a postupné automatizaci výpůjčního systému.

V městysi Drásov (okres Brno-venkov) byla přestěhovaná knihovna z nevyhovujících prostor do budovy Základní školy a Mateřské školy T. G. Masaryka a sloučena se školní knihovnou. Slavnostní otevření proběhlo v říjnu 2008. Novou knihovnicí se stala učitelka školy. Knihovna bude sloužit všem obyvatelům městyse. Byla také nově podepsaná smlouva o poskytování regionálních funkcí.

Místní knihovna Drásov

Místní knihovna Deblín

V okrese Břeclav byly přestěhovány do nových prostor Místní knihovna v Kobylí a Místní knihovna v Brumovicích

V okrese Hodonín proběhla rekonstrukce v Místní knihovně Prušánky. Prostory se rozšířily ze 73m² na 90m². Knihovna sídlí v budově obecního úřadu. Nově rekonstruovanou knihovnou je také Obecní knihovna v Dolních Bojanovicích, která se nachází v prostorách bývalé základní školy, kde byla slavnostně otevřena v červenci 2008. Knihovna se nachází v přízemí budovy, má bezbariérový přístup a slouží současně jako informační centrum s připojením na internet.

Obecní knihovna Dolní Bojanovice

V **okrese Znojmo** byla koncem roku přestěhována do zrekonstruovaných prostor Místní knihovna v Tvořihrázi, za pomoci regionálního oddělení bude probíhat obnova její činnosti.

Webové stránky knihoven

S pomocí hradeckého programu Šablona webu pro malé knihovny patří zejména neprofesionální knihovny Jihomoravského kraje mezi nejfrekventovanější uživatele. Šablonu využívalo v České republice koncem roku 2008 přes 600 knihoven, z toho bylo přes 120 knihoven z Jihomoravského kraje, který se zařadil na jedno z předních míst ve využívání šablony. Zásahu na rozšíření šablony mají zejména metodikové pověřených knihoven, díky nim patří tyto zdarma distribuované webové stránky mezi jednu z nejvýraznějších aktivit neprofesionálních knihoven v uplynulém roce. Svoje vlastní webové stránky si za pomoci šablony zřídilo po vzoru rosické knihovny i dětské oddělení Městské knihovny v Kuřimi: <http://knihovnakurim.wz.cz>. Více jak polovinu šablon využívá okres Brno-venkov. Je to především zásluhou regionálního oddělení knihovny, které propaguje používání šablony webu nejen na stránkách knihovny, ale prakticky pomáhá knihovnám s počítačovými pracemi při práci se šablonou.

Webové stránky vznikají i za pomoci jiných programů. Jedna z nejlépe pracujících knihoven v regionu Blansko Obecní knihovna Němčice, která se zapojila do celostátní akce Celé Česko čte dětem a Škola naruby, má od roku 2008 nové webové stránky: <http://naseknihovna.cz/nemcice>.

Webové stránky knihoven patří v současné době již neodmyslitelně mezi propagační a informační složku každé – i té nejmenší knihovny. Pokud se knihovně nedaří získat prostor na obecních stránkách, není nic jednoduššího, než si pořídit jako jednu z nabízených možností webovou šablonu. Přestože součástí hradeckého programu není on-line katalog, je možné jeho propojení pomocí externího odkazu.

V listopadu 2008 zprovoznila Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově rubriku Ptejte se určenou pro dotazy knihovníků i zastupitelů obce svého okresu.

Pozastavená činnost knihoven

V **regionu Blansko** zůstává 8 uzavřených knihoven z důvodu špatných technických či ekonomických podmínek v obci. I přes pravidelné písemné a telefonické informace o možnostech pomoci na vedení jednotlivých obecních úřadů nenastala žádná změna. Jedná se celkem o sedm obcí (Kozárov – pracuje s omezeními, Kunčina ves, Milonice, Louka, Ludíkov, Štěchov a Žerůtky). Obyvatelé řeší půjčování v nejbližších obcích. Obnovit činnost v knihovně plánuje po získání vhodných prostor obec Hodonín.

Smlouvy o spolupráci nejsou uzavřeny kromě výše uvedených knihoven s obcí Lažany a Voděřady. Obec Lažany plánuje v souvislosti s rekonstrukcí knihovny také podpis smlouvy. V obci Voděřady bude podpis smlouvy předmětem jednání v příštím roce.

V regionu Boskovice zůstává i nadále pozastavená činnost knihovny ve Lhotě u Olešnice a v obci Míchov. Obec Makov dokončila koncem roku opravu domu, kde byla knihovna umístěna, stěhování fondů proběhlo za pomoci regionálního oddělení Městské knihovny Boskovice.

V okrese Brno-venkov dlouhodobě nepracují knihovny v obcích Kratochvilka a Kuřimská Nová Ves. Jsou evidované na MK ČR, ale bez uzavřené regionální smlouvy.

V okrese Znojmo je celkem 6 neevidovaných knihoven, z nichž 5 dlouhodobě nepracuje (Kubšice, Lesonice, Podmolí, Rybníky, Šumice), Petrovice nemají dosud žádost o evidenci vyřízení. Jedná se většinou o velmi malé obce. Pozastavenou činnost mají i některé evidované knihovny (v obci Bítov, Kadov, Nový Šaldorf, Podhradí nad Dyjí, Starý Petřín). Důvodem je převážně nedostatek vhodných prostor.

V okrese Vyškov má pozastavenou činnost knihovna v obci Rybníček, která není evidovaná na MK ČR.

Profesionalizace knihoven

V okrese Hodonín došlo ke změně u Místní knihovny Čejč, kde došlo k výměně knihovníka a ke snížení výpůjční doby z 21 hodin na 6 hodin týdně a tím zařazení profesionální knihovny mezi knihovny neprofesionální. Obecní knihovna Ratíškovice přechází z neprofesionálních knihoven mezi knihovny profesionální, výpůjční doba byla a zůstává 20 hodin týdně, ale knihovna má zavedený automatizovaný systém Clavius a poskytuje služby na úrovni profesionálních knihoven.

Neevidované knihovny

Region Boskovice:

Olešnice – bývalá profesionální knihovna, není zájem o spolupráci.

Okres Brno-venkov:

Lesní Hluboké.

Okres Vyškov:

Rybníček.

Okres Znojmo:

Celkem 6 neevidovaných knihoven (Kubšice, Lesonice, Petrovice, Podmolí, Rybníky, Šumice) – knihovny v malých obcích.

3.2 Ediční činnost

Jako reakce na vydání publikace Veřejné knihovny Jihomoravského kraje věnované profesionálním knihovnám JMK, která vyšla koncem roku 2007, bylo poslední číslo časopisu *Duha* v roce 2008 věnováno neprofesionálním knihovnám. První příspěvek s názvem *Neprofesionální knihovny v Jihomoravském kraji: Význam a postavení obecních knihoven* vyšel v rubrice Studie, články a věnoval se zejména plnění standardu VKIS, významu výměnných souborů, webovým stránkám, statistickým ukazatelům. Za pomoci regionálních oddělení pověřených knihoven byla připravena rubrika V péči pověřených knihoven představující nejlépe pracující neprofesionální knihovny v jednotlivých regionech. Mnohé příspěvky připravili sami knihovníci a využili tak příležitosti představit zajímavé aktivity, které pořádají. Jednou z knihoven, která prezentovala svoji činnost, byla i Obecní knihovna v Jinačovicích, která patřila mezi jednu z nominovaných knihoven v soutěži Knihovna roku 2008.

Dvě z pověřených knihoven publikují výsledky z činnosti veřejných knihoven v uplynulém roce. Městská knihovna Břeclav vydala materiál Veřejné knihovny regionu Břeclavska v roce 2007: přehled o činnosti a Městská knihovna ve Znojmě vydala Výsledky činnosti veřejných knihoven okresu Znojmo za rok 2007. Tyto materiály, které si pro interní potřebu zpracovávají

i ostatní pověřené knihovny, slouží nejen samotným knihovníkům, ale zejména zřizovatelům pro porovnání činnosti knihoven jednotlivých obcí.

3.3 Knihovní fondy

Oblast budování a využívání knihovních fondů patří stále mezi nejvýznamnější a nejvíce využívané regionální služby. Nákup knihovních fondů z prostředků obcí uskutečnilo v roce 2008 celkem 5 pověřených knihoven, zpracování knihovního fondu proběhlo v 6 pověřených knihovnách. Budování výměnných fondů a jejich cirkulace prostřednictvím výměnných souborů, stejně tak jako revize a aktualizace knihovního fondu patřily jako každoročně k základním regionálním službám všech osmi pověřených knihoven.

Nákup knihovního fondu z prostředků obcí byl v JMK zabezpečován pro **187 knihoven**, tzn. o 8 více než v uplynulém roce. Hromadné nákupy nové literatury jsou tradičním zdrojem množstevních slev, které umožňují knihovnám získat větší počet přírůstků do knihovních fondů. Zpracování knihovního fondu si v roce 2008 vyžádalo v regionech **264 knihoven**, což představuje oproti minulému roku nárůst o 41 knihoven.

Význam budování výměnného fondu a jeho cirkulace prostřednictvím výměnných souborů potvrzuje počet knihoven, které tuto službu každým rokem využívají.

Cirkulace výměnných fondů v letech 2007 a 2008

	2007	2008	+/-
Počet knihoven	582	578	- 4
Počet expedovaných souborů	1 775	1 890	+ 115
Počet svazků v souborech	85 369	99 390	+ 14 021

V roce 2008 využilo cirkulaci v JMK o 4 knihovny méně než v roce 2007 – celkem **578 knihoven**, vypůjčeno bylo však o 115 souborů více – celkem **1 890 souborů**, v nichž bylo **99 390 svazků** (nárůst o 14 021 svazků).

Cirkulace výměnných fondů prostřednictvím souborů napomáhá aktualizaci fondů smluvních knihoven. Přírůstky do výměnných fondů byly nakupovány z krajské dotace na regionální funkce. Dalším zdrojem doplňování knihovního fondu jsou dary, v roce 2008 byly výměnné fondy takto doplněny o **210 svazků**. Skutečnost, že lze výměnné soubory expedovat do knihoven dopravou v rámci výkonu regionálních funkcí, zvyšuje zájem o tuto službu. Ne každá pověřená knihovna disponuje možností vlastní dopravy. Bývá využívána kombinace veřejné dopravy, soukromých dopravců a služebního automobilu, např. v okrese Znojmo. Okres Brno-venkov distribuuje výměnné soubory vzhledem k rozsáhlosti regionu kombinací využití poštovních služeb a vlastními zdroji.

3.4 Vzdělávání knihovníků

Jednou z prioritních oblastí, kterou pověřené knihovny v roce 2008 zabezpečovaly, bylo vzdělávání knihovníků včetně pořádání seminářů, porad a konferencí. Vzdělávací programy připravilo pro smluvní knihovny 7 pověřených knihoven (kromě Knihovny Jiřího Mahena v Brně, která tento typ činnosti nevykonává). Účast na vzdělávacích aktivitách projevil **262 knihoven**, což představuje oproti loňskému roku nárůst o 51 knihoven.

Nejvyšší podíl na vzdělávání knihovníků v JMK měla tradičně MZK v Brně, která z pozice krajského centra vzdělávání, připravila pro **140 knihoven** (stejný počet jako v roce 2007) odborné semináře, např. Informační vzdělávání ve veřejných knihovnách, ve spolupráci s Krajskou knihovnou Františka Bartoše dvoudenní seminář Četba a její vliv na rozvoj osobnosti, Vliv

prostředí na práci s dětmi, akreditovaný Rekvalifikační knihovnický kurz, akreditovaný Knihovnický kurz specializovaný na práci studijních a informačních center škol, kurz Jak psát projekty, ve spolupráci s Městskou knihovnou v Jihlavě šestidenní kurz Pomoc veřejných knihoven s realizací průřezových témat a klíčových kompetencí, kurzy pro pracovníky zpracování knihovnických fondů, nově se konal Inovační knihovnický kurz, oddělení zajišťovalo kurzy ICT v počítačové učebně apod., celkem **37 vzdělávacích akcí** v rámci regionálních funkcí. Všechny tyto akce navštívilo z pověřených, základních i odborných knihoven celkem **809 účastníků** (o 121 více než v loňském roce). **9 porad** (o 3 více než v roce 2007), které MZK pořádala, navštívilo celkem **60 knihoven** (stejný počet jako v předcházejícím roce). Porady v MZK navštívilo **155 účastníků** (o 40 více).

4. Hodnocení výkonu jednotlivých regionálních funkcí a plnění standardů regionálních funkcí

V roce 2008 vykonávalo regionální funkce stejně jako v předešlých letech v 7 okresech JMK 8 pověřených knihoven. Počet pověřených knihoven zůstal nezměněn.

Knihovna Jiřího Mahena v Brně zabezpečovala regionální činnosti v okrese Brno-město, jednalo se zejména o tvorbu, distribuci a cirkulaci výměnných souborů. Do krajského výkazu jsou zahrnuty i další regionální činnosti, které KJM v Brně ve svém výkazu uvedla. Jde o regionální služby související s odbornou činností v obsluhovaných knihovnách, pobočkách KJM: poradenská a konzultační činnost, porady, revize a aktualizace knihovního fondu a doprava.

Komentář k jednotlivým položkám Statistického výkazu výkonu regionálních funkcí za rok 2008 je zaměřen na práci knihoven JMK pověřených regionálními funkcemi.

Moravská zemská knihovna v Brně koordinovala plnění standardů RF, které jsou součástí Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. V rámci kraje spolupracovala s osmi pověřenými knihovnami. **Plnění RF v kraji zabezpečovalo v přepočteném stavu celkem 31,06 pracovníků.** V rámci regionálních funkcí jsou vykonávány následující činnosti:

- poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů
- statistika knihovnických činností
- vzdělávání knihovníků, semináře, porady
- tvorba výměnných knihovnických fondů, jejich cirkulace a distribuce
- pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů
- nákup a zpracování knihovnických fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce
- servis automatizovaného knihovního systému.

Standards představují soubor nároků na způsob a úroveň poskytování služeb, jimiž jsou regionální funkce naplňovány.

4.1 Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce

Regionální služby v roce 2008 byly zajišťovány v pověřených knihovnách v přepočteném stavu 28,06 pracovními úvazky; v MZK Brno 3 úvazky. Vzhledem k předcházejícímu roku se jedná o snížení o 1,04 (32,1 pracovního úvazku v roce 2007).

Pracovníci regionálních oddělení byli přijati do pracovního poměru k výkonu regionálních činností převážně na dobu určitou, v některých případech je řešeno dohodou (při malých

úvazcích). Část úvazku vykonávali pracovníci, včetně některých vedoucích pracovníků (ředitelé, ekonomové), kteří se této činnosti věnovali vedle svojí další pracovní náplně a která nad regionálními funkcemi převažovala.

**Počet pracovníků zajišťující výkon regionálních funkcí
(přepočtený stav)**

Region	pracovní úvazky
Blansko	2,30
Boskovice	2,30
Brno-město	2,00
Brno-venkov	7,15
Břeclav	3,21
Hodonín	3,50
Vyškov	3,80
Znojmo	3,80
Celkem	28,06
MZK v Brně	3,00
Celkem	31,06

Většina pověřených knihoven pracovala i během začátku roku, v období finančního provizoria - do převedení krajské dotace na účty pověřených knihoven - se stávajícím počtem pracovníků. Zásluhou vstřícnosti jednotlivých zřizovatelů nedošlo k propouštění pracovníků regionálních oddělení.

Pozornost regionálních oddělení se začátkem roku 2008 stejně jako v předešlých letech soustředila na činnosti nevyžadující časté výjezdy ke smluvním knihovnám, jako např. metodické návštěvy či revize a aktualizace fondů. Nákup výměnných fondů, metodické návštěvy, revize a aktualizace fondů se začaly pravidelně uskutečňovat koncem 1. čtvrtletí. Distribuce výměnných souborů probíhaly převážně ve spojení s metodickými návštěvami, případně po dohodě s jednotlivými knihovnami, které si mohly odvoz samy zajistit.

4.2 Počet obsluhovaných knihoven

V roce 2008 obsluhovala MZK v Brně a knihovny pověřené regionálními funkcemi **708** smluvních knihoven (**700+8**). Právo využívat regionální služby mají knihovny, které jsou v evidenci MK ČR a poskytují dle knihovního zákona veřejné knihovnické a informační služby. Pověřené knihovny proto věnovaly i v uplynulém roce při jednání s provozovateli knihoven této skutečnosti mimořádnou pozornost. Pozornost pověřených knihoven se soustředila na knihovny, které nejsou evidované nebo nemají uzavřenou smlouvu o poskytování regionálních služeb a nemohou tak využívat možností, které pověřené knihovny nabízejí, zejména možnost využívat výměnné fondy. Nově byla podepsána regionální smlouva v okrese Brno-venkov (městys Drásov).

Pořadí regionálních činností podle zájmu knihoven

Pořadí	Regionální funkce	Počet obslužených knihoven
1.	Statistika	688
2.	Poradenská a konzultační činnost	629
3.	Cirkulace VF	578
4.	Doprava v rámci výkonu RF*	552
5.	Porady	354
6.	Zpracování KF z prostředků obcí	264
7.	Vzdělávání knihovníků, semináře	262
8.	Nákup KF z prostředků obcí	187
9.	Servis výpočetní techniky	101
10.	Pomoc při revizi a aktualizaci KF	98

4.3 Poradenská a konzultační činnost

Ve snaze o sjednocení a koordinaci výkonu regionálních služeb v JMK a k zajištění výkonu jednotlivých činností se v roce 2008 konaly tři porady kolegia ředitelů pověřených knihoven se zástupci KÚ JMK. Dvě porady se uskutečnily v MZK v Brně, poslední v Památníku písemnictví na Moravě v Rajhradě. Koncem roku se konala koordinační porada zřizovatelů profesionálních knihoven a vedoucích profesionálních knihoven JMK v MZK v Brně.

Na těchto poradách kromě hlavního programu vystoupili pracovníci pověřených knihoven a informovali o regionálních činnostech, které poskytují smluvním knihovnám. Přínos regionálních služeb pro základní knihovny oceňují zejména zřizovatelé knihoven a pověřené knihovny, jejichž prostřednictvím jsou nabízeny i těm nejmenším knihovnám. Výkon regionálních funkcí podpořený dotačním programem JMK je knihovny stále obecně hodnocen jako velmi pozitivní a to na základě jak kladných hodnocení samotných knihoven, tak jejich zřizovatelů, kteří jednotlivé regionální služby využívají a jejichž rozsah i kvalita se zásluhou včasné dotace JMK zvýšila kvantitativně i kvalitativně i v roce 2008.

Porad, které připravilo 8 pověřených knihoven a MZK v Brně, se zúčastnilo **262 knihoven (12 více než v roce 2007)**.

Poradenská a konzultační činnost pověřených knihoven patřila v roce 2008 mezi nejméně využívanou regionální službu, vyžádalo si ji **629 knihoven** (o 25 méně než v roce 2007).

Pověřené knihovny JMK uskutečnily spolu s MZK celkem **658 metodických návštěv**, což je o 299 návštěv méně než v uplynulém roce. Z celkového počtu **1 576 poskytnutých konzultací**, zabezpečila MZK v Brně touto činností 80 knihoven JMK (stejně jako v roce 2007) a poskytla celkem 160 konzultací (o 15 více).

Konzultace se týkaly nejčastěji výměnných fondů, automatizace knihovnických procesů, grantových možností, statistického výkaznictví, revize a aktualizace knihovnických fondů, knihovnické techniky, práce se čtenářem, vzdělávání, využívání internetu, PIK apod.

Tato regionální služba patří po statistice mezi nejvíce využívané odborné činnosti ze strany základních knihoven. Zahrnuje poradenství ke všem problémům knihovnictví. Zájem o ni projevilo 629 knihoven ze 700 obsluhovaných; to je 89,8 % knihoven. Oproti loňskému počtu (654 knihoven) představuje toto číslo úbytek o 3,8 %.

Frekvence poradenské a konzultační činnosti podle regionů a počtu knihoven, kterým byla poskytnuta:

Brno-venkov (161), Vyškov (88), Znojmo (87), Hodonín (80), Blansko (67), Břeclav (77), Boskovice (67), KJM (2).

Pořadí regionů podle počtu udělených konzultací a metodických návštěv:

konzultace: Vyškov (393), Hodonín (289), Brno-venkov (281), Boskovice (235), Znojmo (136), Břeclav (124), Blansko (116), KJM (2).

Celkem bylo poskytnuto pověřenými knihovnami 1 576 konzultací.

Metodické návštěvy: Hodonín (115), Břeclav (176), Znojmo (118), Vyškov (82), Blansko (68), Brno-venkov (58), Boskovice (39), KJM (4).

Celkem bylo vykonáno pověřenými knihovnami 653 metodických návštěv.

Náplň konzultací a metodických návštěv se týkala všech oblastí práce obslužených knihoven včetně ekonomicko právních otázek. Stejně jako v minulých letech byly konzultace a metodické návštěvy zaměřeny na statistické výkaznictví, automatizaci knihovnických činností včetně internetizace knihoven, výměnné fondy, aktualizaci a revizi knihovních fondů, knihovnickou techniku, grantové programy MK ČR, prostorové a materiální podmínky knihoven včetně propagace jejich činnosti.

Pokles metodických návštěv oproti předcházejícímu roku zaznamenal okres Hodonín (- 191), region Blansko (- 42), okres Vyškov (- 37), region Boskovice (- 19) a okres Brno-venkov (- 11). Byl způsoben např. personálními změnami (okres Hodonín). Nárůst zaznamenal ve větším měřítku pouze okres Břeclav (+ 14).

Pokles zaznamenal proti minulému roku počet obslužených knihoven (- 25) a zejména počet metodických návštěv (- 294), pozitivní je nárůst u počtu konzultací (+ 143).

Poradenská a konzultační činnost

Region	Počet obsluhovaných knihoven	Počet obslužených knihoven	Počet konzultací	Počet metodických návštěv
Blansko	77	67	116	68
Boskovice	67	67	235	39
Brno-město	15	2	2	4
Brno-venkov	143	161	281	51
Břeclav	78	77	124	176
Hodonín	80	80	289	115
Vyškov	89	88	393	82
Znojmo	151	87	136	118
Celkem	700	629	1 576	653
MZK v Brně	8	80	160	5
Celkem	708	709	1736	658

Moravská zemská knihovna v Brně vydává knihovnický čtvrtletník Duha, který je rovněž jednou z forem poradenské a konzultační služby.

Standard Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor

Periodicita: Průběžně, metodická návštěva minimálně 1x ročně v každé obsluhované knihovně provozované obci v kraji.

Standard RF byl v oblasti poskytovaných konzultací splněn (v roce 2008 – celkem 1 736 konzultací). Došlo ovšem k výraznému snížení počtu metodických návštěv (-294 metodických

návštěv v pověřených knihovnách vzhledem k roku 2007), což způsobilo nedodržení tohoto standardu.

Rozbory činností – vyúčtování dotace RF za rok 2007, kterou obdržela MZK a pověřené knihovny, bylo zasláno včetně komentáře na Krajský úřad JMK v únoru 2008. Byla sestavena Výroční zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2007, která byla zaslána Knihovnickému institutu Národní knihovny ČR a odboru kultury a památkové péče JMK. Byla zároveň vystavena na webových stránkách oddělení knihovnictví: <http://www.mzk.cz/region>.

Na základě ročních statistických výkazů byl zpracován analytický materiál Výsledky veřejných knihoven Jihomoravského kraje v roce 2007. Tento materiál byl zprostředkován v písemné podobě všem ředitelům pověřených knihoven JMK a odboru kultury a památkové péče JMK.

4.4 Statistika knihovnických činností

Vykonávání této regionální služby patří mezi statistickou povinnost vyplývající ze zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Cílem této činnosti je shromažďování, zpracování a zveřejňování statistických informací z činnosti regionálních oddělení pověřených knihoven. Sama se bezprostředně na rozvoji regionálních činností nepodílí, poskytuje však potřebné informace pro jejich další rozvoj. Zahrnuje poradenství, kontrolu, urgenci a zpracování statistických výkazů a komentářů. Náročnější konzultace ke statistice jsou zahrnuty v poradenské a konzultační činnosti. Zpracování statistiky je hlavní náplní činnosti regionálních oddělení pověřených knihoven a krajské knihovny v období od počátku ledna do poloviny února.

Ve Statistickém výkazu výkonu regionálních funkcí se liší počty obslužených knihoven (688) a počty zpracovaných statistických výkazů (696) – do výsledného počtu jsou zahrnuty i zpracované statistiky za jednotlivé pověřené knihovny a regionální sumáře. MZK v Brně zpracovala 8 výkazů (výkaz RF za MZK, pověřené knihovny a celokrajský sumář, dále Roční výkaz o knihovně za MZK v Brně, sumář za knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí, sumář za profesionální knihovny, neprofesionální knihovny a celkový sumář všech knihoven).

Již čtvrtým rokem je využíván v MZK a v pověřených knihovnách statistický program STAT-Excel, který výrazně usnadňuje a zjednodušuje zpracování statistických výkazů a zejména následné vyhodnocování statistických ukazatelů včetně standardu VKIS. Ačkoli je určen především pro vkládání a vyhodnocování údajů, které shromažďuje NIPOS (Roční výkaz o knihovně KULT (MK) 12-01), jsou součástí tabulek i údaje z regionálních činností (výměnné fondy, semináře, porady, konzultace). Je tak možno využívat program i pro zjišťování informací týkajících se regionálních činností pověřených knihoven.

Standard Statistika knihovnických činností

Periodicita: 1x ročně výkazy, průběžně využití

Standard statistika knihovnických činností byl v rámci kraje i jednotlivých okresů (regionů) splněn.

4.5 Vzdělávání knihovníků, semináře

Vzdělávání knihovníků a semináře patří mezi regionální službu, o kterou bývá již tradičně mezi knihovníky velký zájem. Vzdělávací aktivity, které připravily pověřené knihovny v roce 2008, navštívilo celkem 262 knihoven ze 700, tedy **37,4 %**. V porovnání s předchozím rokem představuje **nárůst o 7,35 %**. Počet obslužených knihoven se zvýšil o 51 (2007 – 211 obslužených knihoven), počet vzdělávacích akcí o 17 (2007 – 39 akcí).

Regiony podle počtu zúčastněných (obsloužených) knihoven:

Znojmo (59), Vyškov (47), Boskovice (45), Brno-venkov (40), Břeclav (29), Blansko (21), Hodonín (21).

Městská knihovna Kuřim připravila pro knihovníky exkurzi do Masarykovy veřejné knihovny ve Vsetíně včetně prezentace o činnosti knihovny a akcích pro veřejnost. Knihovna se také spolupodílela na dvoudenním setkání KDK v květnu organizovaném MZK v Brně.

Rada knihoven pověřených regionálními službami spojuje stejně jako v předcházejícím roce vzdělávací akce s poradami pracovníků profesionálních nebo neprofesionálních knihoven do jednoho dne či několika spádových míst regionu (např. Břeclav). Důvodem je zejména:

- a) minimalizovat uzavírání především profesionálních knihoven s jedním pracovníkem
- b) předcházet problémům s uvolňováním knihovníků jejich zřizovateli
- c) možnost volby místa a termínu vzdělávací akce dle potřeby či zájmu účastníků
- d) aktivnější práce v menším kolektivu účastníků
- e) seznámení se s pracovním prostředím a činností jiné knihovny regionu

Městská knihovna Břeclav připravila jako každoročně Plán porad a vzdělávání na rok 2008, který vystavila na webové stránky regionálního oddělení. Připravila celkem 6 vzdělávacích akcí. Velkému úspěchu se těšila exkurze do zámecké knihovny v Mikulově, vzdělávací semináře byly připraveny ve spolupráci s Mgr. Andreou Baumanovou: Jak mluví naše tělo, Sebepoznání jako cesta k osobnímu růstu, Práce s informacemi a rozvíjení paměti apod.

Programy vzdělávacích aktivit pověřených knihoven se zaměřily zejména na práci se čtenářem, základy katalogizačních pravidel v návaznosti na knihovnický systém, internetové vyhledávače a jejich využití v knihovnách. Uskutečnily se základní knihovnické kurzy a základní kurzy počítačové gramotnosti.

Mezi úspěšné akce roku 2008 se zařadil jako každoročně akreditovaný Rekvalifikační knihovnický kurz v MZK v Brně v délce trvání 160 vyučovacích hodin, dvoudenní seminář Četba a její vliv na rozvoj osobnosti (ve spolupráci s Krajskou knihovnou Františka Bartoše ve Zlíně), odborný šestidenní kurz Pomoc veřejných knihoven s realizací průřezových témat a klíčových kompetencí, který byl uspořádán ve spolupráci s Městskou knihovnou v Jihlavě, dvoudenní kurz Jak psát projekty, třídní Inovační knihovnický kurz apod.

Pokles vzdělávacích akcí zaznamenal okres Hodonín (z 6 akcí v roce 2007 na 2 akce v roce 2008), zvýšil se však počet obsloužených knihoven z 10 v roce 2007 na 21 v roce 2008. Úbytek zaznamenal i počet účastníků (z 214 na 48 v roce 2008). Počet všech vyučovacích hodin se snížil také v okrese Znojmo (z 98 na 54 v roce 2008), stejně jako pokles všech účastníků vzdělávacích akcí (ze 191 na 114 v roce 2008), zvýšení zaznamenal počet akcí (všech i RF). Zvýšení v počtu všech vyučovacích hodin (z 53 na 66) zaznamenal region Blanensko, pokles byl zaznamenán u vyučovacích hodin RF (z 25 na 14).

V celkovém součtu všech pověřených knihoven byl zaznamenán pokles všech vyučovacích hodin (z 215 v roce 2007 na 194 v roce 2008) i počet hodin v rámci RF (ze 151 na 142), poklesl také počet všech účastníků vzdělávacích akcí u pověřených knihoven (ze 744 na 535), pozitivním jevem je zlepšení počtu účastníků v rámci vzdělávání RF (z 386 na 493).

Nárůst ve všech sledovaných parametrech zaznamenala Moravská zemská knihovna v Brně.

Vzdělávání knihovníků, semináře

Region	Počet obsluh. knihoven	Počet všech vzdělávacích akcí	Počet v rámci RF	Počet všech účastníků	Počet účastníků v rámci RF	Počet všech vyučovacích hodin	Počet hodin v rámci RF
Blansko	21	18	3	41	28	66	14
Boskovice	45	4	4	55	55	15	15
Brno-město							
Brno-venkov	40	2	2	74	74	6	6
Břeclav	29	6	6	151	145	20	20
Hodonín	21	2	2	48	25	9	9
Vyškov	47	6	6	52	52	24	24
Znojmo	59	18	18	114	114	54	54
Celkem	262	56	41	535	493	194	142
MZK	140	37	24	809	672	672	472
Celkem	402	93	65	1344	1165	866	614

Srovnání celkových výsledků z let 2007 a 2008

Celkem JMK	Počet obsluh. knihoven	Počet všech vzdělávacích akcí	Počet v rámci RF	Počet všech účastníků	Počet účastníků v rámci RF	Počet všech vyučovacích hodin	Počet hodin v rámci RF
2007	351	69	52	1432	976	762	498
2008	402	93	65	1344	1165	866	614
Rozdíl	+ 51	+ 24	+ 13	- 88	+ 189	+ 104	+ 116

Při celkové bilanci došlo ke zlepšení všech ukazatelů s výjimkou počtu všech účastníků.

Standard Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Periodicita: 4x ročně porada ředitelů/pracovníků pověřených knihoven, 2x ročně porady knihovníků profesionálních obsluhovaných knihoven. Další vzdělávací akce (semináře, školení aj.) zajišťující nabídku odborného vzdělávání v rozsahu 30 hodin všem knihovníkům profesionálních a v rozsahu 8 hodin všem knihovníkům neprofesionálních knihoven v kraji.

V Jihomoravském kraji se konaly v roce 2008 celkem tři porady ředitelů pověřených knihoven, dvě porady pracovníků regionálních oddělení a jedna porada ekonomických pracovníků. Standard dvou porad pro profesionální knihovníky byl splněn v každé pověřené knihovně. Pověřené knihovny nesledují počty hodin vzdělávání knihovníků svých profesionálních knihoven, ale většinou je standard naplněn. V případě neprofesionálních knihoven se nedaří standard naplňovat již dlouhodobě, a to zejména z důvodu obtížného uvolňování pracovníků z jejich hlavního pracovního procesu.

4.6 Porady

Porady patří mezi důležité regionální činnosti, neboť napomáhají koordinaci a přispívají ke kvalitativnímu rozvoji RF. Porad pověřených knihoven se zúčastnilo celkem **354 knihoven**, což

představuje **50,5 %** z celkového počtu 700 obsluhovaných knihoven. Toto číslo představuje výrazný nárůst o 104 zúčastněných knihoven více než v uplynulém roce.

Na poradách byly projednávány aktuální otázky profesionálních a neprofesionálních knihoven, standardy VKIS, výsledky činnosti knihoven za rok 2007, PIK, statistika, revize a aktualizace výměnných fondů, granty a aktuální informace z oblasti knihovnictví, zhodnocení poskytovaných regionálních služeb za uplynulé období či vzdělávání knihovníků.

Porady jsou pravidelně pozitivně hodnoceny jako významná možnost výměny zkušeností a odborných znalostí mezi knihovníky. Vítaná je vždy účast představitelů samosprávy, s nimiž je možno konzultovat jednotlivé problémy a naopak je informovat o činnosti knihoven.

Obdobně jako vzdělávací akce jsou porady často soustředěovány do 2-3 spádových obcí regionu a uskutečňovány jako jednodenní společně se vzdělávacími programy – viz Vzdělávání knihovníků, semináře.

Porady

Region	Počet obslužených knihoven	Počet akcí	Počet účastníků
Blansko	10	3	37
Boskovice	9	2	18
Brno-město	15	2	31
Brno-venkov	182	15	253
Břeclav	59	7	139
Hodonín	52	2	55
Vyškov	6	2	15
Znojmo	21	5	47
Celkem	354	38	595
MZK v Brně	60	9	155
Celkem	414	47	750

4.7 Pomoc při revizi a aktualizaci knihovního fondu

Tato odborně a časově náročná regionální služba zaujímá podle počtu obslužených knihoven 10. místo mezi regionálními funkcemi. Je knihovnám zajišťována následujícími způsoby:

- a) provedením úplné revize knihovního fondu včetně aktualizace a potřebné administrativy (vyplnění Protokolu o provedení revize knihovního fondu a Zdůvodnění zjištěného rozdílu při revizi),
- b) praktickou pomocí knihovníkovi při zahájení a ukončení revize,
- c) metodickou pomocí či průběžnými konzultacemi.

Výjezdy do knihoven na provedení úplných revizí včetně aktualizací se realizovaly tak jako v předcházejícím roce až po obdržení dotace na RF.

Revizí a aktualizací knihovních fondů bylo obsluženo ve sledovaném období **98 knihoven** (v roce 2007 o 35 knihoven více). Revizními pracemi v **72 knihovnách** (o 39 méně) prošlo **280 114 k.j.**, což představuje výrazný úbytek o 306 407 k.j. oproti minulému roku. V jedné ze 72 knihoven bylo **zrevidováno v průměru 3 890,4 k.j.** (v roce 2007 průměrně 5 283,9 k.j.).

Úbytek byl zaznamenán v okrese Hodonín, kde probíhaly revize především v menších neprofesionálních knihovnách. Nižší počet revizí je dán snížením počtu pracovníků na revizi (1 pracovník). Nižší počet revidovaných knihovních jednotek byl zaznamenán také v regionu Boskovice, Břeclav, Brno-město a Vyškov. Mnohá regionální oddělení nečekají na vyzvání zřizovatelů k revizi a samy iniciují vykonání revize v knihovnách, kterým uběhla pětiletá lhůta (např. v okrese Břeclav).

Součástí revizí jsou aktualizace knihovních fondů, které provádějí většinou pracovníci regionálních oddělení.

Počet revidovaných knihoven se zvýšil pouze v okrese Brno-venkov (+ 2 knihovny) a v okrese Znojmo (+ 1 knihovna). V okrese Brno-venkov probíhá revize a aktualizace fondů přes jednotlivá střediska (Modřice – 7 466 sv., Kuřim – 23 080 sv., Židlochovice – 8 237 sv. a Oslavany – 1 581 sv.).

MZK v Brně tuto regionální službu přenesla na pověřené knihovny. Zabezpečuje ji v rámci poradenské a konzultační činnosti.

Revize a aktualizace knihovního fondu

Region	Počet obslužených knihoven	Počet revidovaných knihoven	Počet revidovaných KJ	Průměrný počet revidovaných KJ v 1 knihovně
Blansko	9	4	29 089	7 272,2
Boskovice	9	12	19 007	1 583,9
Brno-město	2	2	2 261	1 130,5
Brno-venkov	22	13	40 364	3 104,9
Břeclav	21	9	58 297	6 477,4
Hodonín	9	9	79 228	8 803,1
Vyškov	10	10	27 234	2 723,4
Znojmo	16	13	24 634	1 894,9
Celkem	98	72	280 114	3,890,4

Standard Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Okruh příjemců: Neprofesionální knihovny a knihovny s pracovním úvazkem nejvýše 1,0 v kraji
Periodicita: 1x za pět let - na vyžádání.

Počet revidovaných knihoven není v jednotlivých regionech každý rok stejný. Určujícím hlediskem je pětiletá lhůta stanovená vyhláškou č. 88/2002 Sb. Z toho důvodu je v některých letech množství revidovaných knihoven vyšší a v jiných nižší. Určující je plán revizí, který si vytváří regionální oddělení pověřených knihoven. Tento plán revizí byl v jednotlivých pověřených knihovnách splněn.

4.8 Nákup knihovního fondu z prostředků obcí

Podle zájmu smluvních knihoven se tato regionální služba umístila na 8. místě mezi regionálními funkcemi. Nákupem knihovního fondu, který si finančně dotují zřizovatelé knihoven, bylo obsluženo 187 knihoven, to je 26,7 % z počtu obsluhovaných knihoven, což je pouze nepatrně více než v minulém roce (25,4 %). Jednalo se o nákup knih do kmenového fondu knihoven financovaných obcí. Tuto regionální službu vykonávaly s výjimkou Blanska, Boskovic a Břeclavi všechny pověřené knihovny. Na nákup KF z prostředků obcí pro KJM v Brně přispěly 4 městské části (Ořešín, Chrlice, Maloměřice a Žebětín), celkem se jednalo o 178 svazků.

K nárůstu počtu obsluhovaných knihoven došlo v okrese Brno-venkov (+ 9 knihoven), snížení zaznamenal okres Znojmo (- 4 knihovny). Celkový počet nakoupených knihovních jednotek se zvýšil pouze nepatrně (+ 41 k.j.).

MZK tuto službu smluvně přenesla na pověřené knihovny. Oproti loňskému roku došlo ke zvýšení obslužených knihoven o 1,3 %.

Nákup knihovního fondu z prostředků obcí

Region	Počet obsluhovaných knihoven	Počet obslužených knihoven	Počet KJ	% obslužených knihoven z obsluhovaných
Blansko	77	0	0	0
Boskovice	67	0	0	0
Brno-město	15	4	178	26,6
Brno-venkov	143	64	5 731	44,7
Břeclav	78	0	0	0
Hodonín	80	59	5 644	73,7
Vyškov	89	58	2 711	65,1
Znojmo	151	2	108	1,3
Celkem, %	700	187	14 372	26,7

4.9 Zpracování knihovního fondu z prostředků obcí

Požadavky na tuto regionální službu ze strany smluvních knihoven ji řadí na 6. místo mezi regionálními funkcemi. V roce 2008 byla poskytována 264 knihovnám z počtu 700 obsluhovaných knihoven; to je 37,7 % smluvních knihoven.

Zpracování knihovního fondu zabezpečovalo v roce 2008 celkem 6 pověřených knihoven (kromě Blanska a Břeclavi). Oproti loňskému roku se zvýšilo procento obslužených knihoven z počtu obsluhovaných v celokrajském měřítku o 18,8 %.

Zpracování knihovního fondu z prostředků obcí

Region	Počet obsluhovaných knihoven	Počet obslužených knihoven	Počet zpracovaných KJ	% obslužených knihoven z obsluhovaných
Blansko	77	0	0	0
Boskovice	67	1	225	1,4
Brno-město	15	4	178	26,6
Brno-venkov	143	107	9 057	74,8
Břeclav	78	0	0	0
Hodonín	80	60	5 999	76,2
Vyškov	89	58	2 711	65,1
Znojmo	151	34	1 907	22,5
Celkem,%	700	264	20 077	37,7

Oproti loňskému roku došlo ke zvýšení počtu obslužených knihoven o 41 (2007 – 223 obslužených knihoven) a také ke zvýšení počtu zpracovaných k.j. o 1 120.

Standard Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce

Základní parametry:

průměrná velikost obce (počet obyvatel): 500

průměrný počet zpracovaných svazků ročně: 30

úvazek (na 1 knihovnu): 0,01.

Jiná měřítka: Minimální příspěvek provozovatele (obce) činí 10,- Kč na 1 obyvatele.

Tento standard je plněn dle požadavků obecních úřadů a jednotlivých knihoven. Na nákup knih do výměnného souboru přispívají v Jihomoravském kraji obecní úřady v okresech Hodonín,

Kuřim, Brno-město, Vyškov a Znojmo. Je úkolem regionálních oddělení pověřených knihoven usilovat o zvýšení počtu obcí, které přispívají na nákup a zpracování KF.

4.10 Výměnný fond

Kromě klasických knižních dokumentů jsou do výměnných fondů podle zájmu knihoven pořizována i periodika a CD-ROM. Ke konci roku 2008 bylo ve výměnném fondu osmi pověřených knihoven zaevidováno 153 358 k.j. Přírůstek výměnného fondu k 31.12. 2008 byl **19 748 k.j.** Největší přírůstek vykázala do výměnného fondu MěK Kuřim (**4 406 sv.**), MěK Hodonín (**2 698 sv.**), MěK Znojmo (**2 654 sv.**), MěK Břeclav (**2 565 sv.**), MěK Boskovice (**2 009 sv.**), KKD Vyškov (**1 950 sv.**), KJM (**1 880 sv.**), MěK Blansko (**1 496 sv.**).

Snížení stavu výměnného fondu v Knihovně Jiřího Mahena v Brně (z 24 738 k.j. na 22 466 k.j., tedy úbytek o 2 272 k.j.) bylo způsobeno tím, že v roce 2007 probíhala revize celého VF, která končila superrevizí a odpisem v roce 2008. Starší tituly byly převedeny do skladového fondu, měnila se u nich lokace, čímž došlo k úbytku VF. Tímto došlo k navýšení centrálního skladového fondu knihovny.

Výměnné fondy

Region	Počet obsluhovaných knihoven	Počet obsloužených knihoven VF	% obslužených knihoven z počtu obsluhovaných	
			2007	2008
Blansko	77	57	77,9	74,0
Boskovice	67	62	76,7	92,5
Brno-město	15	15	100,0	100,0
Brno-venkov	143	122	88,5	85,3
Břeclav	78	69	84,6	88,4
Hodonín	80	76	96,2	95
Vyškov	89	88	84,4	98,8
Znojmo	151	89	64,9	58,9
Celkem, %	700	578	82,9	82,5

4.11 Cirkulace výměnných souborů

O soubory z výměnných fondů budovaných 8 knihovnami pověřenými regionálními funkcemi požádalo **578** knihoven ze 700 obsluhovaných; to je **82,5 %**. Oproti loňskému roku došlo ke snížení počtu obslužených knihoven o 4 knihovny.

Pořadí regionů podle počtu základních knihoven, které požádaly o cirkulaci výměnných fondů: Kuřim (**122**), Znojmo (**89**), Vyškov (**88**), Hodonín (**76**), Břeclav (**69**), Blansko (**57**), Boskovice (**62**), KJM (**15**).

Knihovny si zapůjčily **1 890 souborů**, tedy o 115 souborů více než v uplynulém roce. Do souborů bylo zařazeno 99 390 svazků, tedy o 14 021 více než v roce 2007. Každá z 578 obslužených knihoven si odebrala v průměru 3,2 souborů (v roce 2007 v průměru 3,0 souborů). Do jednoho souboru bylo zařazeno v průměru 52,5 svazků (v roce 2007 průměrně 48,0 svazků).

Nejvíce souborů vyexpedovala do základních knihoven MěK Kuřim (**423**), Hodonín (**364**), KJM (**213**), MěK Boskovice (**203**), KKD Vyškov (**195**), MěK Znojmo (**186**), MěK Břeclav (**122**) a MěK Blansko (**184**).

V průměru zařadily knihovny do jednoho souboru: MěK Břeclav (**153,5 sv.**), MěK Znojmo (**69,8 sv.**), MěK Boskovice (**47,3 sv.**), MěK Blansko (**50,3 sv.**), MěK Brno-venkov (**57,6 sv.**) MěK Hodonín (**40,1 sv.**), KKD Vyškov (**31,0 sv.**), KJM (**17,4 sv.**).

Některé z pověřených knihoven umožňují smluvním knihovnám objednávat a kontrolovat obsah výměnných souborů prostřednictvím on-line katalogu (KKD Vyškov, MěK Břeclav, MěK Blansko). Výměna souborů není vázána na časové období, je umožněna i průběžná cirkulace. Některé pověřené knihovny mají stanovena pravidla pro půjčování výměnných souborů v podobě výpůjčních řádů pro výměnné fondy (KKD Vyškov).

Cirkulace výměnných fondů je 3. nejvíce využívanou regionální funkcí (využívá ji 578 knihoven). MZK v Brně přenesla tuto službu smluvně na pověřené knihovny.

Výměnné fondy

Region	Stav VF		Přírůstek VF	
	2007	2008	2007	2008
Blansko	12 930	14 426	1 531	1 496
Boskovice	7 722	9 821	2 239	2 099
Brno-město	24 738	22 466	2 197	1 880
Brno-venkov	31 741	36 004	5 735	4 406
Břeclav	19 216	21 781	2 530	2 565
Hodonín	15 144	17 840	2 648	2 698
Vyškov	7 416	9 366	2 005	1 950
Znojmo	19 053	21 654	2 914	2 654
Celkem, %	137 960	153 358	21 799	19 748

Region	Počet expedovaných souborů		Počet svazků v souborech		Průměrný počet svazků/1 soubor	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Blansko	157	184	7 636	9 272	48,63	50,3
Boskovice	130	203	6 736	9 616	51,81	47,3
Brno-město	242	213	4 311	3 707	17,81	17,4
Brno-venkov	477	423	20 675	24 393	43,34	57,6
Břeclav	100	122	14 971	18 727	149,71	153,5
Hodonín	326	364	12 663	14 611	38,84	40,1
Vyškov	127	195	4 206	6 064	33,11	31,0
Znojmo	216	186	14 171	13 000	65,6	69,8
Celkem, %	1 775	1 890	85 369	99 390	48,09	52,5

Standard Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce

Periodicita: Minimálně 2x ročně 1 soubor s minimálně 30 svazky

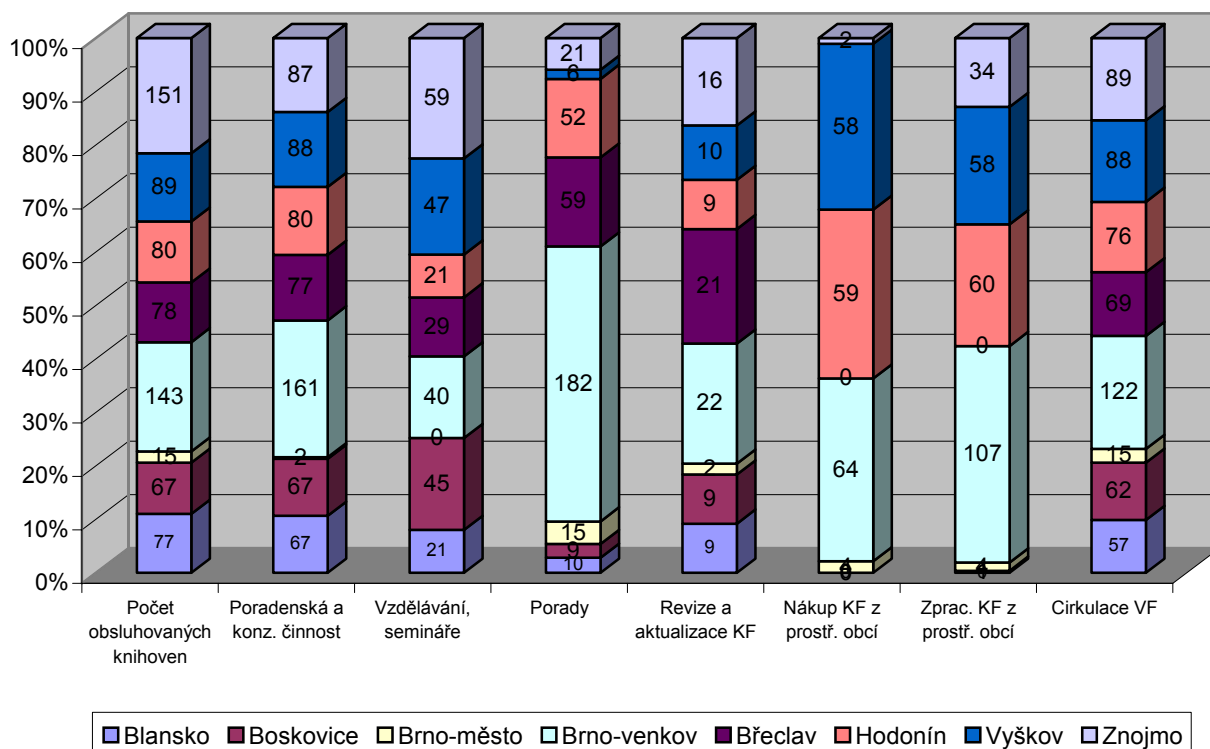
Jiná měřítka: Minimální roční přírůstek výměnného fondu 1 500 v 1 PK, která obsluhuje 80 knihoven.

V celokrajském měřítku i v rámci jednotlivých okresů a regionů byl tento standard splněn. Největší nárůst svazků poskytnutých v souborech zaznamenala Městská knihovna Břeclav (+ 3 756) a Městská knihovna Kuřim (3 718).

Frekvence jednotlivých regionálních funkcí, porovnání dle počtu obslužených knihoven

Region	Počet obsluh. knihoven	Počet knihoven obslužených regionálními funkcemi						
		Poradenská a konzult. činnost	Vzdělávání, semináře	Porady	Revize a akt. KF	Nákup KF z prostř. obcí	Zprac. KF z prostř. obcí	Cirkulace VF - soubory
Blansko	77	67	21	10	9	0	0	57
Boskovice	67	67	45	9	9	0	1	62
Brno-město	15	2	0	15	2	4	4	15
Brno-venkov	143	161	40	182	22	64	107	122
Břeclav	78	77	29	59	21	0	0	69
Hodonín	80	80	21	52	9	59	60	76
Vyškov	89	88	47	6	10	58	58	88
Znojmo	151	87	59	21	16	2	34	89
Celkem	700	629	262	354	98	187	264	578

Frekvence využití regionálních funkcí obsluženými knihovnami

4.12 Servis výpočetní techniky

Tuto regionální funkci nevykonávají všechny pověřené knihovny. V závislosti na stoupajícím počtu knihoven vybavených PC se zvyšuje i využití této služby. Podle definice uvedené ve Statistickém výkazu výkonu regionálních funkcí pro rok 2008 patří do této služby:

„jen ty zásahy, které představují servisní práce na SW, AKS a dalších programech, např. instalace a údržba knihovnických a jiných programů, generování a aktualizace souborných katalogů, servis programu pro evidenci a cirkulaci výměnného fondu, konfigurace systémů, upgrade na aktuální verze atd. Jedná se o zásahy prováděné servisními pracovníky nebo správci sítí. Tyto činnosti hradí PK nebo KK. Nezapočítávají se metodické aktivity, např. ukládání dat, export, zaškolování knihovníka, zálohování dat, výměna toneru apod.“

V roce 2008 byla tato služba podle komentářů pověřených knihoven zaměřena na export a import aktuálních záznamů do počítače při předávání nově zakoupených a zpracovaných knih knihovnám, které mají stejný automatizovaný knihovnický systém, provádění upgrade, opravy automatizovaných knihovnických systémů, odstraňování menších závad na hardware, nastavení SW, školicí a poradenskou činnost. Dále pomoc při zavádění automatizovaných systémů do knihoven (AS Clavius), nastavení systému pro případné přispívání do souborného katalogu, stahování záznamů pomocí ISHARE apod. Pracovnice regionálních oddělení poskytovaly knihovnám především úpravy a nastavení, odstranění drobnějších závad, export a import dat souborů VF, prováděly školicí a poradenskou činnost v otázkách AKS a ICT.

Knihovna v Kuřimi uzavřela servisní smlouvu s technikem pověřeným firmou Lanisus. Smlouva byla uzavřena pro 20 knihoven s profesionálními pracovníky a pro 20 obecních knihoven. Vzhledem ke skutečnosti, že se každoročně zvyšuje počet knihoven s licenci na AKS, bude muset knihovna do budoucna přehodnotit způsob zajišťování této služby.

Servis výpočetní techniky byl zprostředkován **101** smluvním knihovnám (o 15 více než v loňském roce), to je **14,4 %** z počtu obsluhovaných knihoven (700). Patří mezi jednu z nejméně využívaných regionálních služeb, která však významně napomáhá zkvalitňovat činnost regionálních oddělení pověřených knihoven.

4.13 Doprava v rámci regionálních funkcí

Služebního vozidla knihovny, zřizovatele, soukromého dopravce či sdruženého vozového parku kulturních zařízení zřizovatele, referentského vozidla k zajištění regionálních služeb požadovaných základními knihovnami regionu použily dle místních možností všechny pověřené knihovny.

V závislosti na charakteru regionu, druhu regionální služby a způsobu jejího uskutečnění se liší počty knihoven, do kterých byla doprava tímto způsobem zajištěna (15–101 knihoven) a počty najetých km (1 200–5 421).

Doprava v rámci regionálních funkcí sloužila převážně k rozvozu souborů výměnného fondu, při provádění revizí a aktualizací knihovního fondu, k distribuci novinek nakoupených a zpracovaných smluvním knihovnám za finanční prostředky obcí a měst, k metodickým návštěvám, k nákupu knihovního fondu a nákupu tiskopisů, především z TÚK v Brně.

Doprava hrazená z dotace na regionální funkce byla realizována do **552 knihoven (v roce 2007 do 638 knihoven)**. Celkem bylo ujeté 27 062 km (o 9 090 km méně než v roce 2007). Cesta do jedné z obslužených knihoven byla v průměru **49,02 km** (v loňském roce 56,6 km).

Pořadí pověřených knihoven podle počtu knihoven, které využily dopravu v rámci regionálních funkcí:

MěK Kuřim (**156**), MěK Znojmo (**115**), KKD Vyškov (**89**), MěK Hodonín (**80**), MěK Břeclav (**74**), MěK Blansko (**61**), MěK Boskovice (**48**), KJM v Brně (**15**).

Výčet knihoven dle počtu ujetých km k zajištění regionálních služeb:

MěK Hodonín (5 421), MěK Znojmo (4 471), KKD Vyškov (4 137), MěK Břeclav (3 840), MěK Blansko (3 466), MěK Kuřim (2 445), MěK Boskovice (2 082), KJM v Brně (1 200).

5. Hodnocení ekonomických ukazatelů

V rámci Programu podpory zajištění RF získal JMK podle počtu knihoven a jejich poboček a podle počtu obyvatel od roku 2005, kdy začaly být regionální funkce financovány jednotlivými kraji, obdržely Moravská zemská knihovna v Brně pověřené knihovny JMK finanční prostředky, které se výrazně zasloužily o zvýšení úrovně poskytovaných knihovnických a informačních služeb v kraji.

Přehled dotace na regionální funkce od roku 2005:

2005	14 050 000
2006	14 360 000
2007	14 360 000
2008	14 405 000

S účinností od 1. 1. 2005 je zabezpečování regionálních funkcí knihoven v kompetenci jednotlivých krajů (zákon č. 1/2005 Sb.). Z celkové dotace určené na výkon regionálních funkcí jsou každoročně rozděleny a propočteny finanční částky pro MZK v Brně a osm pověřených knihoven JMK.

Na nákup knihovního fondu vynaložily pověřené knihovny v roce 2008 celkem **3,550.951,50,- Kč** (je to o 635,- Kč méně než v roce 2007). Tato částka sloužila na nákup výměnného fondu, který představuje jednu z nejvýznamnějších činností při zajišťování regionálních funkcí. Z celkových nákladů včetně financování z jiných zdrojů – 12,826.222,92 Kč představuje tato částka **24,6 %** (v roce 2007 představovala 24,7 % z celkových nákladů).

Oproti roku 2007, kdy činil roční přírůstek VF 21 799 svazků, bylo v roce 2008 nakoupeno **19 748 svazků**, tedy o 2 051 svazků méně.

Jednotlivé oblasti RF zůstaly i v roce 2008 po kvantitativní i kvalitativní stránce na stejné úrovni jako v předcházejícím roce. Zasluhou rozšíření poskytovaných regionálních služeb i na další knihovny kraje, s nimiž se podařilo navázat spolupráci, bylo poskytování těchto služeb prohloubeno a rozšířeno.

5.1 Financování regionálních funkcí MZK a pověřených knihoven JMK v roce 2008

Celková částka na RF v roce 2008: **14,405.000,- Kč**

Z této částky MZK: **1,555.000,- Kč**

Celková částka pro pověřené knihovny: **12,850.000,- Kč**

Čerpání dotace v roce 2008

	MZK + pověřené knihovny		%	
	2007	2008	2007	2008
Spotřeba materiálu	4 086 083,38	4 179 015,55	28,2	28,9
.....na nákup KF	3 571 386,50	3 506 496,50	24,8	24,3
Spotřeba energie	356 870,20	389 500,85	2,4	2,7
Opravy a udržování	17 810,00	37 626,90	0,1	0,2
Cestovné	142 939,00	123 854,50	0,9	0,8
Ostatní služby	1 003 175,50	1 044 609,20	6,9	7,2
Mzdové náklady	6 381 431,00	6 226 214,00	44,1	43,1
Zákonné sociální pojištění	2 231 691,00	2 181 950,00	15,4	15,1
Sociální náklady	119 262,06	119 040,46	0,8	0,8
Jiné ostatní náklady	17 966,00	16 176,00	0,1	0,1
Ostatní provozní náklady	97 888,00	96 679,22	0,6	0,6
Provozní náklady celkem	14 455 116,14	14 414 667,18		
Investiční náklady				
Náklady celkem	14 455 116,14	14 414 667,18		
Přidělená dotace	14 360 000,00	14 405 000,00		
Vráceno z dotace	45,48		3,1	

Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní prostředky, další zdroje apod.)

Nad rámec dotace bylo vynaloženo celkem 9 667,18,- Kč

(7 978,18,- Kč z prostředků MZK + 1 689,- Kč pověřené knihovny).

Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování:

Z osmi pověřených knihoven JMK realizovalo tuto činnost celkem pět knihoven (Městská knihovna Kuřim, Městská knihovna Hodonín, Knihovna Jiřího Mahena v Brně, Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově, Městská knihovna Znojmo).

Částka, kterou knihovny od obcí obdržely, byla zpravidla poskytnuta jako celek, tzn. na nákup i zpracování. Ve Výkazu financování regionálních funkcí knihoven, oddíl Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování se údaje ř. 93 a ř. 94 uvádějí dle údajů poskytnutých knihovnami. Ne vždy knihovny přesně odlišují částku určenou na nákup a částku na zpracování. Mnohdy se jedná o souhrnnou částku určenou na nákup i zpracování.

Na nákup (stálého) knihovního fondu z prostředků obcí: **2,243.565,40,- Kč.**

Na zpracování (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostředků obcí): **835.405,00,- Kč.**

Na nákup i na zpracování (stálého) knihovního fondu z prostředků obcí: **3,078.970,40 Kč.**

Zásluhou podpory ze strany zřizovatelů pověřených knihoven zejména v I. čtvrtletí roku se podařilo udržet úroveň regionálních služeb ve standardní kvalitě. Stejně tak zásluhou pracovníků regionálních oddělení.

Dotační program JMK na podporu RF knihoven je stále celkově hodnocen velice pozitivně a to na základě kladných hodnocení knihoven i jejich zřizovatelů, kteří jednotlivé služby využívají. Pozitivní vliv na další rozšiřování regionálních služeb mají osobní konzultace pracovníků se starosty jednotlivých obcí.

V příštích letech bude věnována soustavnější pozornost procentuálnímu zastoupení jednotlivých nákladových položek, zejména na nákup VF a mzdovým nákladům, a to především ve srovnání s celorepublikovými ukazateli.

Brno-venkov: kompletní dodávka se zpracováním pro 64 knihoven. Knihy nakoupeny podle objednávek knihovníků okresu. Nakoupeno a zpracováno bylo 5 731 sv. 14 knihoven si nakupovalo samo, knihy dodaly pouze na zpracování + dary – 3 166 sv. Nákup a dary celkem 9 057 sv. Poprvé se zapojilo do zpracování z prostředků obcí středisko v Modřicích (160 sv. pro tři knihovny). Rozvoz knih do obecních knihoven byl zajišťován služebním vozidlem městského úřadu, většina zásilek je distribuována poštou.

Boskovice: zpracováno 225 k.j. pro neprofesionální knihovnu ve Svitávce.

Hodonín: nákup – 833.060,- Kč (pro 59 knihoven nakoupeno 5 644 svazků), zpracování (včetně darů) – 835.405,- Kč (pro 60 knihoven zpracováno 5 661 svazků).

Knihovna Jiřího Mahena v Brně: nákup a zpracování celkem 178 svazků pro pobočky ve čtyřech městských částech (Maloměřice – 65 svazků, Ořešín – 29 svazků, Chrlice – 65 svazků a Žebětín – 19 svazků) za 32.354,- Kč.

Vyškov: pro 58 knihoven nakoupeno a zpracováno za 580.290,- Kč (po slevě 439.261,90 Kč) celkem 2 711 sv., které byly vyexpedovány v 380 souborech. Z regionálních prostředků byly hrazeny náklady na zpracování a na expedici. Vzhledem k roku 2007 nárůst o tři obsluhované knihovny.

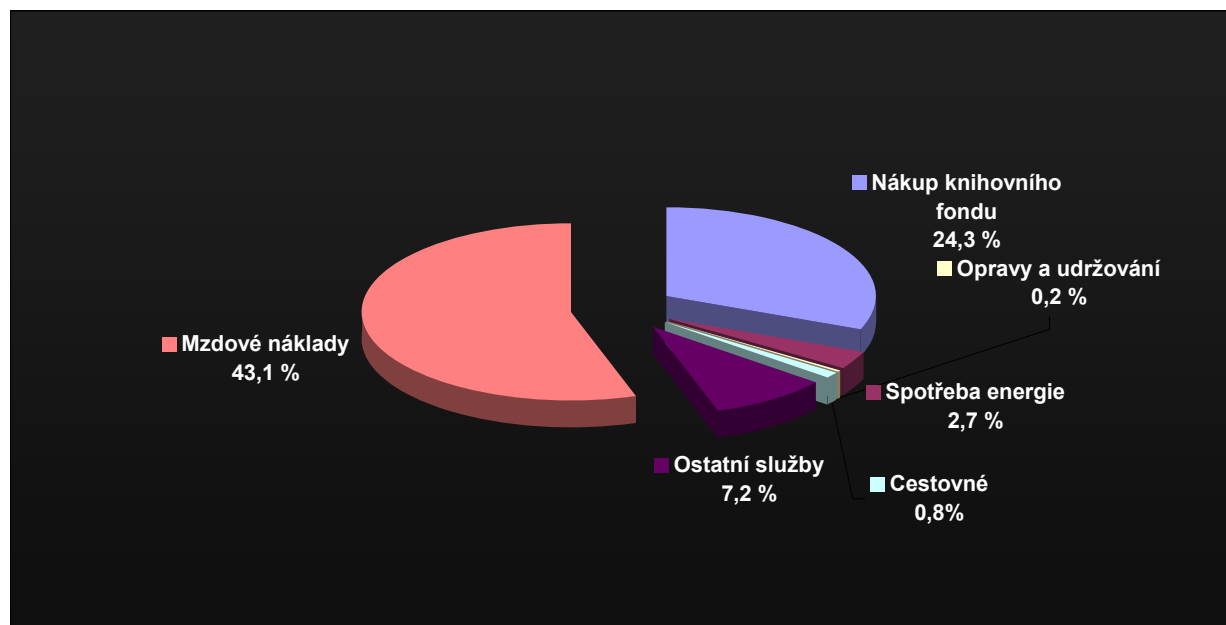
Znojmo: nákup pro dvě knihovny, do kmenového fondu nakoupeno 108 k.j. v hodnotě 22.990,- Kč. Zpracování je využíváno více knihovnami (34). Jedná se většinou o zpracování nově zakoupených knih a darů. Oproti roku 2007 bylo obsluženo o 4 knihovny méně, zpracováno však o 30 svazků více.

ZÁVĚR

Zásluhou podpory ze strany zřizovatelů pověřených knihoven zejména počátkem roku se podařilo zachovat úroveň regionálních služeb ve standardní kvalitě. Stejně tak zásluhou pracovníků regionálních oddělení.

Dotační program JMK na podporu RF knihoven je celkově hodnocen velice pozitivně a to na základě kladných hodnocení knihoven i jejich zřizovatelů, kteří jednotlivé služby využívají. Pozitivní vliv na zapojování dalších knihoven do systému regionálních služeb a jejich další rozšiřování mají také osobní konzultace pracovníků se starosty jednotlivých obcí. Do dalších let bude větší pozornost ze strany MZK v Brně věnována procentuálnímu zastoupení nákladových položek a plnění standardů RF.

Čerpání dotace na regionální funkce v roce 2008 z celkových nákladů

6. Celkové hodnocení výkonu a financování regionálních funkcí v roce 2008

Dotace na podporu výkonu regionálních funkcí umožňuje zajistit dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb i v těch nejmenších obcích a podle hodnocení pověřených knihoven JMK je knihovnami i jejich zřizovateli hodnocena kladně. Mezi nejvíce využívané služby patří distribuce výměnných fondů, poradenství, pomoc při revizích a aktualizacích knihovního fondu a servis knihovního systému. V oblasti poradenství byla v roce 2008 věnována pozornost dotačnímu programu VISK3 (týkalo se zpracování žádostí projektu na pořízení AKS Clavius), legislativě, internetizaci knihoven, změně statistického vykazování od roku 2009 a webovým stránkám knihoven.

Standardy a cíle regionálních funkcí se podařilo v zásadě naplnit i v roce 2008. Program podpory zajištění regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji napomohl dalšímu zkvalitnění a rozšíření výkonů jednotlivých regionálních funkcí, což se projevilo zejména na úseku budování a využívání výměnných fondů, poradenství a vzdělávání. Dostupnost RF pro základní knihovny byla řešena v některých regionech (např. Brno-venkov) formou spádových oblastí, které napomáhaly zejména při cirkulaci VF.

Pověřené knihovny se snažily vytvářet podmínky pro zlepšování výkonu RF, optimalizovat provozní podmínky a zkvalitňovat pomoc smluvním knihovnám, tak aby byl zajištěn standardní výkon regionálních funkcí.

Také v průběhu roku 2008 byla řešena problematika internetizace knihoven a zajišťování aktuálních informací pro knihovny ze strany krajské knihovny. Pozitivní zprávou bylo ujištění, že i v roce 2009 bude hrazeno internetové připojení ze státních prostředků. Negativním jevem byla neinformovanost dosud nepřipojených knihoven o termínu připojení. U mnohých bylo připojení odloženo na první pololetí roku 2009.

Nadále se zkvalitňoval obsah webových stránek knihoven, mnohé stránky nově vznikaly, často v souvislosti s rekonstrukcemi knihoven (v roce 2007 např. Městská knihovna Kuřim). Šablonu webu pro malé knihovny, projekt Knihovny města Hradce Králové, zaregistrovalo v roce 2008 celkem 72 knihoven Jihomoravského kraje.

Knihovní fondy jsou prostřednictvím on-line katalogů a katalogů výměnných souborů dostupné jednotlivým knihovnám v regionu. Rozšiřovány jsou on-line služby i pro MVS. Doplněvány a aktualizovány jsou webové stránky oddělení knihovnictví Region na webových stránkách Moravské zemské knihovny v Brně.

Výměnné fondy podstatně napomáhají knihovnám rozšiřovat nabídku výpůjčních služeb občanům. Významná je tato pomoc zejména v obcích, které nenakupují žádný knihovní fond. O tuto regionální službu žádá stále více knihoven.

Obsluhované knihovny hojně navštěvují vzdělávací akce pořádané Moravskou zemskou knihovnou v Brně, krajským centrem mimoškolního vzdělávání knihovníků. Vzdělávací akce pořádají pro knihovny svého regionu také pověřené knihovny. Cenná je zejména výměna zkušeností, která napomáhá zkvalitňování práce a mnohdy i inovaci zaběhnutých činností. I nadále jsou využívány kurzy počítačové gramotnosti, které v současné době procházejí v mnoha krajských knihovnách fází inovace a aktualizace podle zájmu knihovníků.

Významný posun ve výkonu RF byl zaznamenán ve zlepšení spolupráce s neprofesionálními knihovnami, účasti jejich knihovníků na poradách pověřených knihoven a dalším rozvoji poskytovaných knihovnických a informačních služeb.

Regionální funkce umožňují průběžně ovlivňovat odbornou činnost knihoven a postupně rozšiřovat jejich činnost na úroveň místních informačních center.

V Brně 31. ledna 2009

doc. PhDr. Jaromír Kubíček, CSc.
ředitel MZK

Zpracovaly: Mgr. Jana Nejezchlebová
Mgr. Monika Kratochvílová
oddělení knihovnictví MZK